

Kúria
végzése

Az ügy száma: Bfv.II.976/2023/8.
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: Dr. Somogyi Gábor, a tanács elnöke
Dr. Metzing Márton, előadó bíró
Dr. Harangozó Attila, bíró
Dr. Demeter Zsuzsanna, bíró
Dr. Boros Tibor, bíró
Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: tanácsülés
Az ülés napja: 2024. június 3.
Az ügy tárgya: lopás büntette és más bűncselekmény
Terhelt: II. rendű
Első fok: Nyíregyházi Járásbíróság, 19.B.750/2022/26., ítélet, előkészítő ülés, 2023. február 8.
Másodfok: Nyíregyházi Törvényszék, 1.Bf.141/2023/8., tanácsülés, 2023. május 23.
Harmadfok: -
Az indítvány előterjesztője: a II. rendű terhelt
Az indítvány iránya: a terhelt javára
Rendelkező rész

A Kúria a lopás büntette és más bűncselekmény miatt I. rendű terhelt és társa ellen folyamatban volt büntetőügyben a II. rendű terhelt által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálva a Nyíregyházi Járásbíróság 19.B.750/2022/26., illetve a Nyíregyházi Törvényszék mint másodfokú bíróság 1.Bf.141/2023/8. számú ítéletét a II. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek vagy felülvizsgálatnak nincs helye, és ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

[1] I. 1. A Nyíregyházi Járásbíróság a 2023. február 8-án meghozott 19.B.750/2022/26. számú ítéletével a II. rendű terheltet társtettesként elkövetett lopás büntette [Btk. 370. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont bc) alpont, (3) bekezdés ba) alpont] és társtettesként elkövetett lopás vétsége [Btk. 370. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont bc) alpont] miatt mint különös és többszörös visszaesőt, halmazati büntetésül 2 év 6 hónap, fegyházban végrehajtani rendelt szabadságvesztésre és 3 év közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy a kiszabott szabadságvesztésből nem bocsátható feltételes szabadságra. Emellett vagyoneklobzást rendelt el a II. rendű terhelttel szemben 167.000 forint erejéig.

[2] Az ellentétes irányú fellebbezések folytán eljáró Nyíregyházi Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2023. május 23-án meghozott 1.Bf.141/2023/8. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és a II. rendű terhelt terhére megállapított, társtettesként elkövetett lopás büntetnének törvényi megjelölését pontosította: Btk. 370. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont bc) alpont, (3) bekezdés b) pont ba) alpont. Mellőzte a II. rendű terhelt különös visszaesői minőségének feltüntetését, valamint a vagyoneklobzás elrendelését vele szemben. Érdemben elbírált a magánfél által előterjesztett polgári jogi igényt, egyebekben pedig a járásbíróság ítéletét a II. rendű terhelt tekintetében helybenhagyta.

[3] 2. A jogerős ítéletben megállapított tényállás szerint I. rendű, II. rendű és III. rendű terhelt 2022. július 20. napján 11 óra 40 perc körüli időben megállapodtak abban, hogy behatolnak a cím 1 szám alatti lakásba, mivel észlelték, hogy ott a földszinti, erkélyre nyíló ablakot a tulajdonosok „bukó” állásban nyitva hagyták.

[4] A megállapodásnak megfelelően III. rendű terhelt távolabbról figyelve biztosította a bűncselekmény elkövetését, továbbá előzetesen becsengetéssel ellenőrizte, hogy senki nincs otthon.

[5] Ezután I. rendű terhelt bakot tartott II. rendű terheltnek, aki így be tudott mászni az erkélyre, majd az I. rendű terhelt által átadott, III. rendű terhelt által a helyszínre vitt csavarhúzó segítségével fessegette a teraszajtót, majd – mivel ez nem sikerült – a „bukó” állásban lévő ablakot alulról-kívülről megfeszítve benyúlt, és az erkélyajtót kinyitva bejutott az ingatlanba.

[6] A II. rendű terhelt az ingatlan szobájába bejutva, a szekrényből magához vett és eltulajdonított: 1 db, női arany karika fülbevalót (értéke: 60.000 forint), tulajdonosa sértett 1, 1 db, arany női sodrott nyakláncot elefántos medállal együtt (értéke: 86.000 forint), tulajdonosa sértett 1, 1 db, ezüst férfi nyakláncot egy labdarugó csapat címerrel díszített medállal együtt (értéke: 21.000 forint), tulajdonosa sértett 2, valamint 1 db kerek fémdobozt édességekkel együtt (értéke: 5.000 forint), tulajdonosa sértett 1.

[7] A II. rendű terhelt úgy tudott kimászni az erkélyről, hogy pisszentéssel jelzett a közelben a játszótéren várakozó terhelt-társainak, majd I. rendű terheltnek kiadta a süteményes dobozt, és lemászott az erkélyről.

[8] A bűncselekmény elkövetése után a helyszín közelében I. rendű terheltet és III. rendű terheltet elfogták, míg harmadik társuk az ékszerekkel együtt elmenekült a helyszínről. A süteményesdoboz felbontva lefoglalásra került, így megtérülése biztosított.

[9] A bűncselekménnyel okozott kár sértett 1 vonatkozásában összesen 151.000 forint, sértett 2 vonatkozásában 21.000 forint, a rongálással pedig 35.000 forint kár merült fel.

[10] II. 1. A jogerős ügydöntő határozatot a II. rendű terhelt támadta „egyszerűsített felülvizsgálati kérelem” megnevezésű beadványában.

[11] Indítványában törvénysértőnek nevezte a terhére rótt cselekmény minősítését, mert álláspontja szerint „csupán egy rendbeli kis értékre elkövetett lopást” követett el. Ennek ellenére az alapügyben eljáró bíróság lopás büntette és lopás vétsége miatt is elmarasztalta,

ráadásul különös visszaesőként. A törvénysértőnek vélt minősítés okán a bíróság 6 év 9 hónapig terjedő büntetési tétel keretei között szabott ki büntetést vele szemben, míg törvényes minősítés mellett a büntetési tételkeret felső határa csak 4 év 6 hónapig terjedt volna. Érveinek alátámasztása céljából hivatkozott a másodfokú ítélet indoklására, amelyben a Nyíregyházi Törvényszék mellőzte a súlyosító körülmények köréből a bűnhalmazatot, illetve mellőzte „a különös többszörös visszaesői minősítést is”.

[12] Indítványozta ezért a kiszabott büntetés enyhítését.

[13] 2. A Legfőbb Ügyészség a BF.1199/2023/2. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt alaptalannak tartotta.

[14] Az irányadó tényállás rövid összegzését követően a BH 1994.68. számon közzétett eseti döntés elvi tételeire utalva kifejtette, hogy a lopás rendbelisége a sértettek számához igazodik. Ennek megfelelően a Btk. 6. § (1) bekezdése szerinti bűnhalmazat létesül, ha az elkövető több sértettől vesz el eltulajdonítás végett számára idegen dolgot. Annyi rendbeli bűncselekmény valósul meg tehát, ahány sértett dologát az elkövető eltulajdonította, ahány sértett károsult.

[15] Erre tekintettel az alapügyben elbírált cselekmények minősítését, következésképpen a halmazati büntetési tételkereten belül kiszabott büntetést is törvényesnek ítélte, egyúttal indítványozta, hogy a Kúria a jogerős ítéletet hatályában tartsa fenn.

[16] 3. A II. rendű terhelt a Legfőbb Ügyészség átiratára tett észrevételében fenntartotta az indítványban foglaltakat. Utalt az alapügyben eljáró megyei főügyészség átiratára, amely ugyancsak indítványozta a súlyosító körülmények köréből mellőzni a bűnhalmazatot. Ennek pedig az indítványban írtak szerint a Nyíregyházi Törvényszék eleget is tett. Bírói tévedésként értékelte, hogy a másodfokú bíróság ennek ellenére nem változtatta meg a cselekmény minősítését.

[17] Észrevételében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezése és „új eljárásra utalás” iránt tett indítványt.

[18] **III.** A felülvizsgálati indítvány nem alapos.

[19] 1. A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amely a Be. 648. §-a alapján csak a bíróság jogerős ügyszámú határozata ellen, és kizárólag a Be. 649. §-ában tételesen felsorolt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe. A felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető, ezért az azon kívül eső anyagi vagy eljárásjogi kérdések a felülvizsgálatban közömbösek.

[20] A II. rendű terhelt – bár a postai borítékon címzettként a Kúriát jelölte meg – beadványát nem felülvizsgálati indítványként, hanem egyszerűsített felülvizsgálati indítvány címen terjesztette elő, ezért a Kúria elsőként azt vizsgálta, hogy annak elbírálására rendelkezik-e hatáskörrel.

[21] A beadványok, nyilatkozatok elbírálásának alapvető rendező elve szerint azokat soha nem a megnevezésük, hanem mindenkor a tartalmuk szerint kell elbírálni (BH 2003.355.). Éppen ezért a beadvány jogi jellegének megítélése – különösen a jogban járatlan előterjesztő esetén – a tartalmának gondos vizsgálatát teszi szükségessé. A beadvány elemzésével pedig kizárólag arra a következtetésre lehet jutni, hogy annak benyújtója a cselekmény általa vélt törvénysértő minősítését kifogásolja és arra tekintettel a vele szemben kiszabott büntetés miatt keres jogorvoslatot, amely – állított – törvénysértések vizsgálatára kizárólag a Kúria hatáskörébe tartozó felülvizsgálati eljárás teremt lehetőséget. Ekként a II. rendű terhelt beadványa valójában kizárólag felülvizsgálati indítványként bírálható el.

[22] 2. A Be. 649. § (1) bekezdés b) pont első fordulat ba) alpontja szerint felülvizsgálati okot jelent, ha a bíróság a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt szabott ki

törvénysértő büntetést. A terhelt indítványa ennek megfelel, ezért az alapján a felülvizsgálatnak helye van.

[23] A minősítés törvényességét érintő felülbírálatot a Kúria a Be. 659. § (1) bekezdésében írt szabályok szem előtt tartásával, az irányadó tényállás alapulvételével végezte el.

[24] Elvi síkon: ugyanazon bűncselekmények (homogén) halmazát a törvényi tényállás többszöri megvalósítása eredményezi. Ha a törvényi tényállás többszöri megvalósítása több, egymástól elkülönült magatartással megy végbe, a halmazat anyagi, ha pedig egyetlen magatartással, akkor a halmazat alaki.

[25] A lopás Btk. 370. § (1) bekezdésében írt törvényi tényállásának többszöri megvalósítását jelenti, ha az elkövető

- akár azonos alkalommal, de több passzív alanytól vesz el idegen dolgot jogtalan eltulajdonítás végett vagy

- egyetlen passzív alanytól, de többször vesz el idegen dolgot jogtalan eltulajdonítás végett, e cselekmények ugyanakkor a Btk. 6. § (2) bekezdésében írt feltételek fennállása mellett a folytatólagosság törvényi egységébe olvadhatnak.

[26] A több sértett sérelmére elkövetett lopási cselekmény esetén a bűnhalmazat megállapíthatósága tekintetében az elkövető tudatától független tárgyi tényezőknek van meghatározó jelentősége. A sértettek – anyagi jogi értelemben vett – számát, a terhelt tudattartalmától függetlenül, az elvitt dolgok tényleges tulajdonosainak száma határozza meg (Kúria Bfv.I.650/2023/6.).

[27] Az irányadó tényállás szerint pedig a II. rendű terhelt a lakásba behatolva két passzív alany tulajdonát képező dolgokat tulajdonított el: egyrészt sértett 1 ékszereit és fémdobozát, másrészt sértett 2 nyakláncát. Ez pedig azt jelenti, hogy a II. rendű terhelt kétszer valósította meg a lopás teljes törvényi tényállását: egyszer sértett 1, egyszer pedig sértett 2 sérelmére. A lopás tehát két rendbeli.

[28] A II. rendű terhelt a lopást dolog elleni erőszakkal követte el, mert a „bukó” állapotú ablak megfeszítésével volt képes azon benyúlni, és a teraszajtót kinyitni. Ekként sértett 1 sérelmére a Btk. 459. § (6) bekezdés a) pontja szerinti kisebb értékre elkövetett lopás a Btk. 370. § (2) bekezdés b) pont bc) alpontjára tekintettel a (3) bekezdés b) pont ba) alpontja szerint minősül, míg sértett 2 sérelmére a kisebb érték alsó határát el nem érő – szabálysértési – értékre elkövetett lopás a Btk. 370. § (2) bekezdés b) pont bc) alpontjára tekintettel minősül bűncselekménynek.

[29] A II. rendű terhelt a két rendbeli lopást a Btk. 13. § (3) bekezdése szerint társtettesként követte el, mert a lopás elkövetési magatartásában, az elvételben – a II. rendű terhelt által a lakásból magához vett és az erkélyen kiadott dolgok átvételével – az I. rendű vádlott is közreműködött. A szándékos bűncselekmények törvényi tényállását tehát a II. rendű terhelt az I. rendű terhelttel közösen, társa tevékenységéről tudva valósította meg.

[30] Ekként a jogerős ítélet törvényesen minősítette a II. rendű terhelt tényállásban rögzített cselekményeit társtettesként elkövetett lopás büntetteként [Btk. 370. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont bc) alpont, (3) bekezdés b) pont ba) alpont] és társtettesként elkövetett lopás vétségeként [Btk. 370. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont bc) alpont].

[31] 3.1. A II. rendű terhelt cselekményének maradéktalanul helyes minősítésére tekintettel a kiszabott büntetés csak akkor lenne vizsgálható, ha a büntetőjog más szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetést szabtak volna ki, így a büntetést a bűncselekmény minősítéséhez kapcsolódó büntetési tételkeret figyelmen kívül hagyásával, avagy az irányadó büntetési tételkereten belül ugyan, de a Btk. valamely mérlegelést nem tűrő rendelkezésének megszegésével szabták volna ki [Bfv.I.415/2016/7. (BH 2016.264.II.)]. A törvényes minősítés

mellett a mérlegelési jogkörben, a törvényes keretek között kiszabott büntetés mértéke viszont a felülvizsgálati eljárásban nem támadható [Bfv.I.1.502/2016/6. (BH 2017.219.II.)].

[32] A jelen esetben a jogerős ügydöntő határozat a II. rendű terhelttel mint a Btk. 459. § (1) bekezdés 31. b) pontjában írt többszörös visszaesővel szemben szabott ki büntetést, amelyre tekintettel a lopás büntettére rendelt büntetési tételkeret felső határa 4 év 6 hónapra, a lopás vétségére rendelt büntetési tételkeret felső határa pedig 3 évre emelkedett [Btk. 89. § (1) bekezdés, 81. § (4) bekezdés]. Az eljáró bíróságok a Btk. 81. § (1) bekezdése szerinti halmazati büntetést szabtak ki a II. rendű terhelttel szemben, így a Btk. 81. § (2), (3) és (4) bekezdése alapján a tételkeret 6 év 9 hónapig terjedt. A jogerős ítélet az e keretek közé illeszkedő 2 év 6 hónap tartamú szabadságvesztést szabott ki a II. rendű terhelttel szemben, ezért a büntetés kiszabására vonatkozó szabályt rögzítő, mérlegelést nem tűrő büntető anyagi jogi szabály sérelme sem vethető fel.

[33] Következésképpen, a cselekmény törvényes minősítése mellett, a Btk. más szabályának megsértése nélkül a törvényes büntetési tételkeret határain belül kiszabott szabadságvesztés tartamának mérséklésére nem kerülhet sor.

[34] 3.2. Ezzel szemben a II. rendű terhelt valójában a másodfokú bíróság indokolásának téves értelmezése alapján jutott – a fentiek szerint teljességgel – helytelen következtetésre, miszerint csak egy rendbeli bűncselekményt követett volna el, és ehhez képest alacsonyabb büntetési tételkeret alapulvételével kellene meghatározni a kiszabott szabadságvesztés tartamát.

[35] Előjáróban, a Nyíregyházi Törvényszék ítélete rendelkező részében nem változtatta meg a cselekmény elsőfokú bíróság általi minősítését, amiként a halmazati büntetés kiszabására történő utalást sem mellőzte. Indokolásában a rendelkező rész tartalmával teljes összhangban törvényesnek értékelte a cselekmény elsőfokú bíróság általi minősítését {másodfokú ítélet [15] bekezdés}, a [17] bekezdésben pedig kifejezetten megerősítette, hogy halmazati büntetés kiszabására került sor. Ehhez képest a törvényszék azt is félreérthetetlenül rögzítette, hogy a halmazat súlyosító körülményként való értékelését azért mellőzte, mert a halmazatban nem kettőnél több, hanem csak két bűncselekmény áll. A bírói gyakorlat ugyanis következetes abban, hogy mivel a törvény már a két szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekményhez is büntetési tételkeret-növelő hatást fűz [Btk. 81. § (3) bekezdés], a felemelt kereteken belül további súlyosító hatása csak a három vagy több bűncselekményből álló halmazatnak van.

[36] Ennek megfelelően a Kúria – a 2/2023. (VII. 5.) BK véleménnyel fenntartott – 56. számú BK véleményének III. 6. pontja szerint a bűnhalmazatnak a büntetési tételkeret felső határát emelő hatása van, ezért – a kétszeres értékelés tilalma folytán – súlyosító körülményként nem értékelhető.

[37] Következésképpen:

- egyetlen bűncselekmény elkövetése esetén a halmazat szóba sem kerülhet,
- két, egy eljárásban elbírált, szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény elkövetése miatt halmazati büntetés kiszabására kerül sor, ami tételkeret-növekedést jelent, de a Btk. 81. § (3) bekezdésében írt szabályok folytán a halmazat súlyosító körülményként nem értékelhető, míg
- három vagy több, egy eljárásban elbírált bűncselekmény elkövetése miatt a felemelt büntetési tételkeretek között halmazati büntetés kiszabására kerül sor, és a kettőnél több bűncselekmény halmazata már a kétszeres értékelés tilalmát nem sértő módon esik számításba további súlyosító körülményként is.

[38] A konkrét esetben ez azt jelenti, hogy a II. rendű terhelttel szemben az általa elkövetett két rendbeli lopás miatt ugyan halmazati büntetést kellett kiszabni, azonban a halmazat nem volt további súlyosító körülményként értékelhető.

[39] Pontosan ennek megfelelően járt el a Nyíregyházi Törvényszék.

[40] Ami pedig a II. rendű terhelt különös visszaesői minőségére való, az ítélet rendelkező részében történő utalás másodfokú bíróság által történt mellőzését illeti, erre kizárólag azért került sor, mert a II. rendű terhelt egyúttal többszörös visszaesőnek is minősült, azaz a Btk. 89. § (1) bekezdésében írt, a büntetési tételkeretet emelő hatás a többszörös visszaesésre figyelemmel – és nem a II. rendű terhelt egyébként ugyancsak megállapított különös visszaesői minősége folytán – érvényesült. Ha pedig a többszörös visszaeső II. rendű terhelt egyben Btk. 459. § (1) bekezdés 31. b) pontjában meghatározott különös visszaeső is, azt a büntetés kiszabása során súlyosító körülményként kell a terhére értékelni (56. BK vélemény II. 2. pont).

[41] A másodfokú bíróság ítélete pedig e tekintetben is szabatos indokolást tartalmaz, amely arra is kitér, hogy a különös visszaesői büntetéskiszabás mellőzése ellenére a II. rendű terhelt többszörös visszaesői minősége mellett egyúttal különös visszaeső is {másodfokú ítélet [18] bekezdés}.

[42] 4. A kifejtett érvek mentén a Kúria – mivel nem észlelt olyan eljárási szabálysértést, amelynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles – a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, és a megtámadott határozatot – a Be. 660. § (1) bekezdése szerint tanácsulésen – a Be. 662. § (1) bekezdése alapján a II. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartotta.

[43] A Kúria – a Kúria Elnöke számára a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 10. § (2) bekezdésében biztosított felhatalmazás alapján, a Kúria ügyelosztási rendjének IV.6. pontjában írt rendelkezése nyomán – öttagú tanácsban járt el.

[44] V. A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 6. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

[45] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egyszer nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul. A Be. 656. § (4) bekezdésének első fordulata pedig akként rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2024. június 3.

Dr. Somogyi Gábor s.k. a tanács elnöke, Dr. Metzing Márton s.k. előadó bíró, Dr. Harangozó Attila s.k. bíró, Dr. Demeter Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Boros Tibor s.k. bíró